

Visitatie lidscholen Nederlandse Dalton Vereniging

Visitatieverslag

Zie handleiding visitatie lidscholen
(Gebaseerd op Toetsingskader Erkenning Daltoninstellingen)

Naam school	CBS voor Daltononderwijs De Tweesprong
Adres	Oldenoert 23/1
Postcode en plaats	9351KN Leek
E-mailadres school	
Directeur	M. Miedema
Adjunct-directeur	
Daltoncoördinator	
Aantal groepen/ klassen (VO)	7 groepen; 12a,12b,3,4/5,5/6,7,8
Aantal leerlingen	175
Populatie (PO)/ schoolsoort (VO)	PO
Aantal leraren	11
In bezit van Daltoncertificaat	10
Bezig met Daltoncursus	-
Nevenvestigingen	nee
Stand van zaken inspectie	Basisarrangement
Visitatieteam	
Voorzitter	
Lid 1.	
Lid 2.	
Lid 3.	
Lid 4.	
Lid 5.	
Datum visitatie	24 - 03 - 2015
Soort visitatie	1 ^e licentieverzoek
	2e licentieverzoek
	x licentieverlenging
	versnelde visitatie licentieverlenging
	visitatie na bezwaarprocedure

Commissies visitatie PO en VO
Nederlandse Dalton Vereniging
Bezuidenhoutseweg 251-253
2594 AM Den Haag
Tel. 070 - 331 52 81
bestuursbureau@dalton.nl

0. Realisering aanbevelingen vorige visitatie

niet van toepassing bij 1^e licentieaanvraag

aanbeveling 1.

Kinderen kunnen vanuit hun verantwoordelijkheid zelf hun werk plannen. Dit kan sneller worden opgebouwd. Denk na over het keuzewerk.

evaluatie school

- Kleuters hebben een nieuw planbord: mogelijkheid tot plannen maar ze kunnen ook aangeven dat het werk af is.
- Plannen groep 3 van het taakwerk.
- Vanaf groep 4 → 8 opbouw in plannen: zie daltonwerkwijzeboek.
- Keuzewerk geïntegreerd in de taak. Vormgegeven en ingevoerd. Door de nieuwe methode zijn we op zoek naar een aanvullende vorm. Staat voor dit jaar gepland; i.v.m. de invoering van een nieuwe methode. Zie daltonwerkwijzeboek. Bijlage: weektaken.

bevindingen visitatieteam

We hebben deze aanbeveling teruggezien. In alle groepen plannen de leerlingen de taken. Keuzewerk blijft een punt van aandacht.

aanbeveling 2.

Het gebouw biedt meer mogelijkheden dan nu worden gebruikt.

evaluatie school

- We hebben de werkplekken binnen de school benoemd en de werkregels afgesproken. Gang + regels; stilte lokaal + regels; gemeenschapsruimte + regels en kaartjes (zie daltonwerkwijzeboek)
- Verdere ontwikkeling → De gemeenschapsruimte als ontvangst en blikvanger van de school: Daltonplein: Wat willen we behouden en hoe → dit jaar is hier een werkgroep mee aan de slag: vast podium en een creatieve ruimte (in ontwikkeling).

bevindingen visitatieteam

De school is ruim voorzien van werkplekken. De leerlingen krijgen volop de gelegenheid hun eigen werkplek te kiezen.

aanbeveling 3.

Denk na over de functies van de taakbrief (registratie, planning, reflectie en communicatie).

evaluatie school

- De taak is aangepast met drie differentiatieniveaus en een achterkant waarop de evaluatie en beginnende reflectie wordt aangeboden. Het is nog niet helemaal naar onze zin.
- Door vernieuwde methode kijken we ook dit jaar opnieuw kritisch naar de voorkant en de achterkant van de taakbrief. (in ontwikkeling)
- Informatief naar ouders, vooraf aan vakanties gaan de taken mee.

bevindingen visitatieteam

De taakbrief is overzichtelijk en duidelijk. Het is de vraag of reflectie elke keer op de taakbrief vermeld moet worden. Als wordt overgegaan op reflectiegesprekken dan is verslaglegging aan te bevelen in Parnassys.

advies. 1.

Besteed meer aandacht aan Dalton in m.n. de schoolgids.

evaluatie school

- De nieuwste kernwaarden zijn toegevoegd. We hebben een daltondeel in de schoolgids.
- Een vernieuwde folder voor nieuwe ouders.
- Ons daltonwerkwijzeboek wordt jaarlijks, zo nodig, bijgesteld.

bevindingen visitatieteam

Dit advies is ter harte genomen. Dalton staat in de etalage.

advies. 2.

Beschouw dit visitatieverslag als een intern kwaliteitsdocument.

evaluatie school

- Aanbevelingen zijn meegenomen in het ontwikkelplan.
- Extra onderdelen waaraan we zelf aandacht willen geven
  - ➔ Directe instructie en Dalton, n.a.v. handelingsgericht werken.
  - ➔ Reflectie / reflectiemiddelen. (dit jaar aan bod)
  - ➔ Zachte kanten in het nieuwe rapport helder vormgeven.

bevindingen visitatieteam

Er is hard gewerkt om het daltonconcept up-to-date te maken.

1. Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen

Indicatoren op leerling niveau

1.1	De leerling neemt verantwoordelijkheid voor de verwerking van zijn taak.
1.2	De leerling legt waar nodig verantwoording af aan zijn leraren, zijn medeleerlingen en zijn ouders over de verwerking van zijn taak.
1.3	De leerling is actief betrokken bij zijn eigen (leer)werk.
1.4	De leerling draagt zorg voor zijn leeromgeving.

evaluatie school

In de volgende dingen zien wij de vrijheid in gebondenheid/verantwoordelijkheid en vertrouwen van de leerling m.b.t. zijn eigen werk, zijn werk- en leeromgeving terug. De kinderen op onze school werken met taken. Dit begint al in groep 1. Het bekijken (vanaf groep 1) of nakijken van het eigen werk (vanaf groep (4)/5) of het goed is gegaan. Dit wordt wisselend individueel dan wel met de groep gedaan. De taakbrieven gaan vanaf groep 3 voor iedere vakantie mee naar huis. Vanaf de tweede helft van groep (4)/5 wordt er op de achterkant van de weektaak geëvalueerd. Ouders kunnen dan thuis zien hoe de leerling het zelf vindt gaan. De taken worden gepland en uitgevoerd vanaf groep 1. In de jongste groepen worden de kinderen geholpen bij het plannen. Naarmate er meer zelfstandigheid is worden de leerlingen meer vrijgelaten (als dat kan) bij het plannen. De taak wordt gekleurd nadat het gedaan is. Dit gebeurt soms aansluitend aan de taak of aan het eind van de dag. In de jongere groepen worden de leerlingen daarin begeleid. In de hogere groepen kunnen de kinderen dit zelfstandig. (Bijna iedereen) In het rapport zien we een verantwoording van het werk terug bij het eigen geschreven rapport-gedeelte. Iedere week worden twee leerlingen aangewezen om de klas na schooltijd op te ruimen, dit gebeurt vanaf groep 4. Wanneer zij niet kunnen helpen, zorgen ze zelf voor vervanging. De open kasten zijn onderdeel van het netjes te houden gebied.

Het netjes houden van de eigen werkplek is iets wat vanaf groep 1 wordt aangeleerd. De spullen die worden gebruikt, worden ook door diegene zelf opgeruimd. De vakken en laatjes netjes houden gebeurt vanaf groep 3. Eerst gebeurt dit klassikaal, naarmate de kinderen zelfstandiger zijn kunnen ze dit zelf goed in de gaten houden.

- Zie dalton werkwijzeboek.

Trots op

De taakbrieven die we tot nu toe hebben doorontwikkeld.

Werken aan

De verdere ontwikkeling van de taakbrieven.

bevindingen visitatieteam

We hebben geconstateerd dat de kinderen veel verantwoordelijkheid tonen voor hun medeleerlingen, taak en omgeving. Een leerlingenraad is aan te bevelen, want uit de gesprekken met de kinderen blijkt dat ze dit aankunnen. Het is tevens een invulling van democratisering.

Indicatoren op leraarniveau

1.5	De leraar kan loslaten en schenkt vertrouwen aan zijn leerlingen. Hij biedt hiervoor een kader waarbinnen de leerlingen hun eigen leerproces kunnen vormgeven.
1.6	De leraar houdt rekening met verschillen en creëert maatwerk dat zichtbaar is in de taakinhoud.
1.7	De leraar begeleidt zijn leerlingen en geeft waar nodig sturing, op zo'n manier dat de leerlingen zich vaardigheden eigen kunnen maken om de leerdoelen te behalen en de taak te kunnen volbrengen.

evaluatie school

We werken bij ons op school met het directe instructiemodel (DIM). Vorig schooljaar hebben we drie leermodellen gemaakt vanuit DIM waar we bij ons op school mee werken. De leermodellen stelt de leerkracht in staat om in te spelen op de onderwijsbehoefte van de leerlingen. Hiermee schenkt de leerkracht naar de leerling een stukje vertrouwen en laat hij de leerling (waar mogelijk) steeds meer los. Met behulp van de taak, waarop drie niveaus staan (vanaf groep 4), weet de leerling wat hij of zij moet maken. Differentiatie op tempo wordt individueel met de leerling besproken en staat niet op de taak.

De leerkracht zorgt voor helderheid door een dagplanning met tijden op het bord te zetten. Hierbij staat aangegeven wanneer de instructiemomenten zijn. Met behulp van de zorgzuil houdt de leerkracht bij waar zorg nodig is binnen de groep. De zorgzuil is een registratiemiddel, maar ook een evaluatiemiddel voor de leerkracht wanneer het gekoppeld wordt aan de groepsplannen.

Het loslaten van de leerlingen gebeurt alleen wanneer de leerling dit aankan.

Er zijn in iedere groep drie niveaus zichtbaar op de taakbrief. De zorgleerling wordt geholpen via de verlengde instructie. Bij de rondes krijgen de leerlingen directe feedback op het werk of de werkhouding. Plusleerlingen hebben vaak minder instructie nodig. Het kan voorkomen dat er binnen een groep vier verschillende niveaus zijn. Deze leerlingen hebben soms ook een eigen weektaak.

- Zie dalton werkwijzeboek.

Trots op

De instructiemodellen

Dagplanning op het whiteboard en de dagritmekaarten bij de kleuters.

Werken aan

De inzet en het effectief gebruik van de zorgzuil.

bevindingen visitatieteam

De beide daltoncoördinatoren sturen het team goed aan. De leerlingen kunnen nog veel meer. Geef hen het vertrouwen en laat ze initiatieven te nemen om hun eigen onderwijs in te richten. Waar liggen de interesses van de kinderen! Doe aan talentontwikkeling. Stimuleer een onderzoekende houding. Jullie geïntegreerde methode voor taal en wereldverkenning geeft een schat aan mogelijkheden om kinderen eigenaar te laten zijn van hun eigen onderwijs en ontwikkeling.

Indicatoren op schoolniveau

1.8	Op de school heerst een cultuur van vertrouwen.
1.9	Leraren en overige medewerkers kunnen omgaan met verantwoordelijkheid en het aangeven van grenzen.
1.10	Leraren en overige medewerkers komen de afspraken na.
1.11	De brede algemene vorming van leerlingen is richtinggevend.
1.12	Het onderwijs wordt gegeven in een lerende organisatie waar leerlingen en leerkrachten zich kunnen ontwikkelen naar hun mogelijkheden.

evaluatie school

Sinds de visitatie van april 2010 is er veel personele wisseling geweest op De Tweesprong. Er was toen een a.i. directeur, daarna is er een nieuwe directeur gekomen en vervolgens is er een a.i. periode geweest. Marleen Miedema is de nieuwe directeur sinds 2013. Intussen is er ook een nieuwe lb-er aangesteld en zijn er een vijftal leerkrachten met (vervroegd) pensioen gegaan. Het leerlingenaantal is in 5 jaar gekrompen van 248 naar 165. Bovenstaande heeft gezorgd voor spanning en onzekerheid, maar ook voor verandering en interne mobiliteit.

Na een onrustige periode is er de afgelopen twee jaar gewerkt aan een cultuur van vertrouwen. Er zijn een aantal studiedagen geweest waar gewerkt is aan visie en teambuilding. Er is een kapstok ontstaan waaraan de veranderingen die in gang gezet moesten worden opgehangen konden worden.

Er wordt in de school planmatig gewerkt aan een coöperatieve cultuur. Iedere teamvergadering wordt gestart met de presentatie van een 'good practice' door één van de leerkrachten. Collegiale consultatie met een hulp- of adviesvraag wordt door iedere leerkracht jaarlijks gedaan. Er is regelmatig overleg per bouw, waarbij samenwerking tussen de teamleden voorop staat. In een samenwerkende cultuur is het gewoon om elkaar aan te spreken op verantwoordelijkheden en zich bewust te zijn van de eigen rol in het team.

De school heeft gekozen voor een thematisch aanbod van de leerstof waarbij er samenhang is tussen de verschillende vakgebieden. Daarnaast kan er waar nodig heel gericht aan één vakgebied gewerkt worden. Leerkrachten ontwikkelen zich vraag gestuurd en kunnen desgewenst en in overleg met de directeur een opleiding doen, een cursus volgen of naar lezingen gaan.

Trots op

Het leren van elkaar m.b.v. good practice

Werken aan

Het gebruik maken van elkaars talent.

bevindingen visitatieteam

De directeur geeft veel waardering en straalt vertrouwen uit. De bottom-up visie speelt een belangrijke rol om een breed gedragen daltonschool vorm en inhoud te geven. Een belangrijke voorwaarde voor succes. Ook bij een mogelijke op handen zijnde fusie.

Laat ook de kinderen meespreken. Hun inbreng kan waardevol zijn. Een officiële geleiding zou de leerlingenraad kunnen zijn.

2. Zelfstandigheid

Indicatoren op leerlingniveau

2.1	De leerling neemt zelf initiatieven om zijn leerdoelen te bereiken.
2.2	De leerling vraagt hulp van anderen en helpt anderen als zij hem/ haar om hulp vragen.
2.3	De leerling bepaalt mede hoe (werkvorm, tempo, plaats, tijd) hij/zij werkt aan de gestelde doelen.
2.4	De leerling kan omgaan met uitgestelde aandacht.
2.5	De leerling krijgt de gelegenheid het gemaakte werk zelfstandig na te kijken.

evaluatie school

Bij het werken aan de weettaak moeten de leerlingen, als zij vragen hebben over het werk, eerst hulp vragen bij hun maatje (met de liniaalstem), vervolgens in het groepje en mochten er nog vragen zijn, dan leggen ze het rode blokje/kaartje op de tafel of het rode naamkaartje in de dia-slee. Bij de "hulpronde" kan de leerkracht de leerlingen van de rode kaartjes hulp bieden.

Als een leerling graag buiten de klas wil werken mag hij of zij vragen om een gangpasje, zodat er gewerkt kan worden op de gang, in de gemeenschapsruimte of in het stiltelokaal.

Als de leerkracht een rode stip op het bord hangt of op het digibord laat zien, moeten de leerlingen stil en zelfstandig werken. Wordt de groene stip gebruikt dan mag iedereen vragen stellen op bovenstaande manier. (maatje-groepje-kaartje)

Nakijken mogen de leerlingen zelf. Vanaf groep (4)/5 begint dit met het nakijken van het rekenen. De leerlingen weten waar de nakijkboekjes liggen en deze kunnen ze zelf halen. Als er meer dan drie fouten zijn gemaakt, maken ze de foutgemaakte sommen over (uiteeraard na het wegbrengen van het nakijkboekje).

Na het maken van een deel van de taak, kleuren de leerlingen deze af in de kleur van de dag.

- Zie dalton werkwijzeboek.

Trots op

Het gebruik van de werkplekken in de school.

Werken aan

Manier van aanpak uitgestelde aandacht.

Het gebruik van ICT-middelen structureel toepassen.

bevindingen visitatieteam

We hebben gezien dat de leerlingen zelfstandig beslissingen mogen nemen. Bouw dit verder uit: Wat kinderen kunnen hoeven de leerkrachten niet te doen. Dit behelst zowel huishoudelijke als onderwijstaken.

De persoonlijke doelen hoeven niet in één week gerealiseerd te worden. Dit mag best zes weken duren.

Indicatoren op leraarniveau

2.6	De leraar creëert de randvoorwaarden (taakgerichte werksfeer, organisatie, opdrachten/taken, materialen) die de leerlingen in staat stellen zelfstandig te kunnen werken, zodat zij in hun eigen tempo en op hun eigen wijze kunnen leren.
2.7	De leraar stimuleert leerlingen initiatieven te nemen en te tonen.
2.8	De leraar biedt ruim tijd aan leerlingen om zelfstandig te kunnen werken.
2.9	De leraar creëert voor de leerlingen de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.

evaluatie school

De materialen liggen overzichtelijk klaar; hulpmiddelen zoals rekenmachine, timers, blokjes, liggen in een open kast of in een lade bereikbaar voor de ln. Vanaf groep 6 mogen de leerlingen steeds meer onderdelen van de taakbrief zelf inplannen. Dit jaar hebben we als school afgesproken, dat elke groep 's morgens voor de pauze een uur aan het rekenen is.

Tijdens het zelfstandig werken; na instructies mogen kinderen kiezen waar ze aan gaan werken. Dit geldt niet voor alle leerlingen, wanneer een leerling meer structuur en duidelijkheid nodig heeft wordt hem een adviesvolgorde gegeven.

De kinderen werken in principe in de klas. Er zijn echter andere werkplekken in de school. Aan het werken op deze werkplekken zijn regels verbonden waaraan de kinderen zich moeten houden. Lukt dit niet dan worden ze teruggestuurd naar de klas.

(zie daltonwerkwijzeboek)

Trots op

Het overzichtelijk klaarliggen van werk en materialen.

Werken aan

Hoe we de talenten van kinderen tot hun recht kunnen laten komen, gebruikmakend van keuzewerk.

bevindingen visitatieteam

De dalton initiatieven liggen nu voornamelijk bij de twee coördinatoren. Volgens ons zouden de overige leerkrachten daar nog meer bij ingeschakeld kunnen worden.

Indicatoren op schoolniveau

2.10	De school creëert voor de leraren en overige medewerkers de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.
2.11	De school stimuleert leraren en overige medewerkers initiatieven te nemen en te tonen.

evaluatie school

Iedere teamvergadering begint met een good practice van één van de leerkrachten. Goede ervaringen worden gedeeld met de andere collega's. Eventueel kunnen ervaringen die aanspreken overgenomen worden door andere leerkrachten. Binnen het team wordt gewerkt met werkgroepen die zich bezighouden met grotere taken en ontwikkeltaken. Verder hebben de teamleden allemaal individuele deeltaken.

De directeur stimuleert dat de werkgroepen zelf initiatieven nemen en hun bevindingen vertellen en delen tijdens de teamvergaderingen. Veel leerkrachten zitten in een zelfgekozen werkgroep.

Trots op

De takenverdeling binnen het team.

bevindingen visitatieteam

De directeur stimuleert zelfstandigheid bij kinderen, leerkrachten en ouders. Maak daar nog meer gebruik van.

3. Samenwerking

Indicatoren op leerlingniveau

3.1	De leerling benut de gegeven tijd en gelegenheid om te oefenen en zich te bekwamen in samenwerkingsvaardigheden.
3.2	De leerling werkt op respectvolle wijze samen met leraar en medeleerlingen.

evaluatie school

Het samenwerken met andere kinderen wordt gestimuleerd bij het vragen om hulp. We werken met het systeem maatje – groepje – kaartje. (groep 3 gebruikt een rood blokje) Heb je een vraag over de lesstof of kom je er even niet uit dan kun je tijdens het zelfstandig werken, wanneer de stip op groen (samenwerken) staat, je vraag stellen aan je maatje. Weet deze het antwoord niet dan kun je binnen je groepje de vraag stellen. Dit gebeurt met de liniaalstem zodat je andere leerlingen niet stoort. Wanneer niemand uit je groepje jouw vraag kan beantwoorden, leg je jouw rode naamkaartje/rood blokje neer bij de leerkracht of op de tafel. Soms word je direct geholpen omdat de leerkracht op dat moment niemand begeleid. Het kan ook zijn dat de leerkracht anderen aan het helpen is, dan zal je verder moeten kijken in je taak of moeten werken aan een andere taak die je zonder hulp kunt doen.

Er zijn ook specifieke maatjesopdrachten of groepsopdrachten. Bij de groepsopdrachten krijgen de leerlingen soms een taak toebedeeld. Elke groep heeft één keer per jaar een maandvoorstelling. Een voorstelling waar de andere groepen bij aanwezig zijn en de ouders van de desbetreffende groep. De leerlingen en leerkracht bedenken samen de invulling van de voorstelling. Binnen de school hebben we duidelijke leefregels. Deze leefregels worden ieder jaar met de groep bekeken of deze nog actueel en noodzakelijk zijn. Samen bekijk je wat de groep nodig heeft om succesvol te kunnen zijn in dat schooljaar. Op de weektaak komen we geregeld op deze regels terug.

- zie daltonwerkwijzeboek

Trots op

- De samenwerking tussen verschillende groepen bij o.a. de projecten.
- De maandvoorstellingen.
- De leefregels.

Werken aan

- Het gebruik van de verschillende samenwerkingsvormen.
- Meer ruimte creëren voor klasdoorbrekend onderwijs m.b.v. thematisch werken.

bevindingen visitatieteam

De leerlingen kunnen goed samenwerken en samen werken. We hebben gemerkt dat er veel aandacht is voor deze kernwaarde. Mooie voorbeelden gezien, zoals het tutorlezen. Echt een parel van de school.

Indicatoren op leraarniveau

3.3	De leraar werkt op respectvolle wijze samen met collega's en leerlingen.
3.4	De leraar geeft samen met collega's vorm aan de taak of leertaken, zoals deze in de school zijn afgesproken.
3.5	De leraar kan verschillende vormen en niveaus van samenwerken toepassen.
3.6	De leraar schept een pedagogisch veilig klimaat voor samenwerking met de leerlingen en tussen de leerlingen onderling.

evaluatie school

We hebben op onze school een opbouw in samenwerkingswerkvormen. In de groepen worden verschillende werkvormen aangeboden. De opbouw staat aangegeven in het daltonwerkwijzeboek. Hierdoor weet de volgende leerkracht van welke samenwerkingswerkvormen hij gebruik kan maken bij de lessen.

Door het handelingsgericht werken hebben we sinds begin van het schooljaar 2013 het omgekeerde oudergesprek. Ouders geven dan belangrijke informatie door over hun kind (als ervaringsdeskundige). Hiermee is het lijntje ouder – school – leerling korter en duidelijker gemaakt. Daarnaast worden er soms ook met de leerlingen kindgesprekken gevoerd. Voorheen gebeurde dit veelal om kleine contractjes over gedrag op te stellen, nu worden er ook leerdoelen gesteld. De leerling voelt zich gehoord en wordt eigenaar van zijn eigen leerdoel. Bij de kindgesprekken horen ook evaluatie- en voortgangsgesprekken.

Trots op

- De respectvolle en warme wijze waarop wij als team met elkaar omgaan.
- De omgekeerde oudergesprekken.

Werken aan

De inzet van de kindgesprekken.

bevindingen visitatieteam

Nog zo'n parel van de school: de omgekeerde oudergesprekken. Hiermee ligt de basis voor participatie van ouders. Zowel kinderen, ouders en leerkrachten gaan uit van de kracht van het kind. Jullie communicatie hierover is goed. Dit blijkt ook uit het gesprek met de ouders.

Indicatoren op schoolniveau

3.7	De school is een leefgemeenschap waarbinnen leerlingen, leraren en overige medewerkers op een zichtbare wijze samen leven en werken.
3.8	De school is een leerplek waar leerlingen en leraren al samenwerkend van en met elkaar leren.
3.9	De school is een veilige oefenplek voor democratisering en socialisering.

evaluatie school

We delen op onze school de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het werken in de school. Dit is te zien aan het modeleren van de leerkracht van gewenst gedrag. Het corrigeren van ongewenst gedrag en het respectvol benaderen van de leerlingen en de ouders. We hebben duidelijke schoolregels terug te vinden in de groepsmap en aan de muur in het klaslokaal (groepsregels). Door het continuooster en de inzet van ouders bij de middagpauze zijn de afspraken en de pleinregels van de school helder omschreven en verspreid.

Op onze school hebben de leerlingen en de leerkrachten een maatje. De maatjes van de leerlingen wisselen zodat de leerling leert samenwerken met meerdere kinderen. Bij de leerkrachten kan het maatje ook per schooljaar veranderen. Dit komt dan doordat er mobilisatie heeft plaatsgevonden. De maatjes bij leerkrachten zijn vooral bedoeld om wegwijs gemaakt te worden binnen de school. Verder wordt er binnen de school gewerkt in bouwen. Leerkrachten van groepen die elkaar opvolgen hebben intensief contact over de doorgaande lijn. De bouwvergaderingen die gehouden worden helpen hier ook aan mee. De onderbouwgroep en de bovenbouwgroep hebben afzonderlijk vergaderingen. Daarnaast wordt er gewerkt in werkgroepen. De samenstelling van een werkgroep is over het algemeen ontstaan door interesse en talent. Hierdoor kan zo'n groep de rest van het team inspireren met ontwikkelpunten.

We werken met leeftijd gerelateerde bouwen: onderbouwgang – middenbouw- en bovenbouwgang. Hierdoor voelt de leerling zich veilig omgeven door leeftijdsgenootjes. Daarbij wordt de samenwerking tussen verschillende groepen gestimuleerd bij bijvoorbeeld het horizontaal lezen en projectmatige activiteiten. Bij buitenschoolse activiteiten begeleiden de oudere groepen de jongere groepen. Wij werken op onze school met leerlingmediators. De leerlingmediators worden opgeleid in de tweede helft van groep 6. Alle leerlingen hebben een basisvaardigheidstraining waarin de stappen van problemen oplossen wordt aangeboden. Vanuit de groep worden daarna vier leerlingmediators gekozen. Zij krijgen nog een vervolgopleiding om het begeleiden van ruzietjes goed te doen en vast te leggen. In groep 7 komt een opfrissingsmoment en in groep 8 hebben we door het continuooster dagelijks leerlingmediators die helpen tijdens de pauzes. Dit gebeurt op het bovenbouwplein. Leerlingen die een probleem hebben kunnen bij de mediators hulp vragen. De mediators spreken ook leerlingen aan op ongewenst gedrag.

Trots op

De inbreng van ouders bij open dagen en andere activiteiten.

Werken aan

De leerlingmediation wat betreft de aanpak op het plein

bevindingen visitatieteam

De school straalt een veilige omgeving uit. Zowel uit de gesprekken met de kinderen als de ouders blijkt dat er geen sprake is van pestgedrag.

De grote aandacht voor het pedagogisch klimaat ligt hieraan ten grondslag.

4. Reflectie

Indicatoren op leerlingniveau

4.1	De leerling maakt een planning voor zijn taakwerk.
4.2	De leerling stuurt zijn planning bij door de voortgang te overzien.
4.3	De leerling beziet het behaalde eindresultaat kritisch en neemt leerpunten mee naar een volgende planning van zijn taak.
4.4	De leerling reflecteert op zijn eigen gedrag en dat van zijn medeleerlingen.

evaluatie school

Vanaf groep 5 mogen de leerlingen zelf onderdelen van de weektaak inplannen. Het aantal onderdelen groeit per groep. De weektaak moet op de juiste manier ingekleurd worden bij de planning. Afkleuren gebeurt als een taak gedeeltelijk of geheel klaar is. De kleur geeft aan wanneer dit werk is gemaakt. Op de achterkant van de weektaak vertelt de leerling hoe het plannen is gegaan.

De achterkant van de weektaak is nog niet goed genoeg. Vanaf januari 2015 gaan we met het team het onderdeel reflectie bespreken en we gaan hierover besluiten nemen. We gaan samen kijken wat we in de groepen gaan doen m.b.t. reflectie, welke opbouw maken we, hoe geven we reflectie aan op de weektaak.

Leerlingen vertellen ook op de achterkant van de weektaak hoe het werk gegaan is en waar ze nog hulp bij nodig hebben. Dit kan op de dinsdag en de vrijdag beschreven worden.

Kindgesprekken worden gevoerd indien nodig. Reflecteren wordt regelmatig gedaan met de hele groep met betrekking tot de leerresultaten, samenwerkingsvormen en werkhouding.

Elke leerling schrijft in het rapport een stukje over zijn of haar eigen bevindingen. Voordat het rapport meegaat naar huis, wordt met elke leerling afzonderlijk het rapport besproken.

Trots op

Het eigen stukje van de leerling in het rapport.

De gesprekken met leerlingen over het rapport.

Werken aan

- Kindgesprekken
- De reflectie op de taakbrief

bevindingen visitatieteam

Reflectie staat zoals op veel daltonscholen nog in de kinderschoenen. Het is wel al goed in ontwikkeling. De kinderen denken vooraf, tijdens en na hun taak over de uitvoering en evalueren regelmatig.

Voor de toekomst is organisatie van de kindgesprekken het belangrijkste.

Indicatoren op leraarniveau

4.5	De leraar zet verschillende reflectiemethoden in.
4.6	De leraar laat leerlingen reflecteren op de samenwerking.
4.7	De leraar laat leerlingen feedback geven op zijn eigen functioneren.
4.8	De leraar is in staat om kritisch naar zijn werk te kijken en gebruikt evaluatie, reflectie en feedback van anderen om zich verder te ontwikkelen.

evaluatie school

De leerkracht bespreek regelmatig de samenwerking, werkhouding en leerresultaten met de groep. (Zie DIM model). De leerkracht reageert op de weektaak naar aanleiding van het geschreven stukje van de leerling. Daarnaast schrijft de leerkracht zelf ook een stukje op de weektaak van de leerling. De leerkracht reageert dan op de gemaakte taak, werkhouding of de manier van samenwerken van de leerling. In de zorgzuil (bij de dagplanning) geeft de leerkracht leerproblemen van de leerlingen aan. Ook wordt er genoteerd wat er binnen de groep aan extra instructie wordt gedaan of waarbij nog wat extra geoefend moet worden met de hele groep. In de groepsplannen staat bij de zorgleerlingen wanneer en hoe zij extra worden geholpen. Hierin staat ook aangegeven wat de hele groep nog nodig heeft voor extra zorg.

Ook bij de pluskinderen staat, in de groepsplannen, wat zij extra nodig hebben. Na de CITO-toetsen worden de resultaten gezamenlijk, in een teamvergadering, geanalyseerd.

Vanaf vorig jaar hebben wij een digitaal ingevuld rapport. In de aanloop hiervan hebben we bij het oude rapport de daltonaspecten geclusterd. Als daltonschool wilden we de leerlingen ook een beoordeling meegeven op de verschillende daltonaspecten: zelfstandigheid, samenwerken, verantwoordelijkheid en reflectie op de taak.

Zie bijlage: het rapport.

Trots op

Het digitaal ingevulde rapport

Werken aan

De inzet van verschillende reflectiemethoden.

bevindingen visitatieteam

Het is de vraag of reflectie alleen maar plaats vindt m.b.v. het taakformulier. Neem de tijd voor reflectiegesprekken met kinderen en noteer de ambities in Parnassys. Neem het mee in de oudergesprekken. Overweeg ook de aanwezigheid van de kinderen hierbij. De stip aan de horizon is dan het portfoliogesprek, waarbij het kind de regie heeft.

Indicatoren op schoolniveau

4.9	De school stelt leraren en overige medewerkers in de gelegenheid van en met elkaar te leren.
4.10	De school hanteert een doorgaande lijn m.b.t. reflectie op leerlingniveau.

evaluatie school

De leerkrachten krijgen de gelegenheid voor collegiale consultatie. Zij mogen zelf aangeven waar zij behoefte aan hebben. Er is gelegenheid binnen de teamvergaderingen om een hulpvraag te stellen aan de collega's. Ook binnen de bouwvergaderingen is hiervoor ruimte.

Door de good practice binnen de teamvergaderingen leert men ook van elkaar. Reflectie wordt vanaf maart 2015 binnen het team besproken, aangepast en er worden afspraken gemaakt.

In het daltonwerkwijze boek zal de doorgaande lijn beschreven worden volgens afspraak.

Trots op

De bouwvergaderingen.

Werken aan

Een cyclische evaluatie van de schoolontwikkeling.

bevindingen visitatieteam

De school heeft reflectie voorzichtig in gang gezet. Er is nog een wereld te winnen.

5. Effectiviteit/ doelmatigheid

Indicatoren op leerlingniveau

5.1	De leerling behaalt zijn leerdoelen die passen bij zijn persoonlijke ontwikkeling.
5.2	De leerling gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn leertijd.
5.3	De leerling is actief bezig met de taak en maakt efficiënt gebruik van zijn keuzemogelijkheden.

evaluatie school

Om de leerlingen een effectieve instructie te geven hebben wij gekozen voor het directe instructie model. Op dit model hebben wij drie varianten van instructies beschreven. Deze DIM-modellen worden binnen onze school toegepast om de kinderen tegemoet te komen in hun capaciteiten.

Na instructies werken de leerlingen aan hun taakbrief. Dit wordt zelfstandig werken genoemd. In die tijd maken de leerlingen keuzes zoals: welke taak ga ik doen, ga ik hulp vragen aan een maatje of gebruik ik hulpmiddelen. De taakbrieven zijn zo gemaakt dat er drie niveaus op zijn beschreven (vanaf groep 4). De leerlingen weten zelf op welk niveau ze werken. Voor invallers is een overzicht van de niveaus terug te vinden in de groepsmap.

Doordat er meer niveaus op de taak staan hebben de leerlingen de mogelijkheid meer uitdaging te kiezen wanneer de taak goed gaat.

Door het werken met de DIM-modellen willen we de leerlingen bewust maken van de leerdoelen. We zitten op dit moment in een experimentele fase met doelen op de achterkant van de weektaak. Hierbij is het bedenken van een eigen leerdoel een optie.

Keuzewerk is een onderdeel van de taak. We hebben het keuzewerk onder handen genomen. Door de nieuwe methode zijn er heel veel extra mogelijkheden voor de leerlingen om zich te verdiepen en verbreden in de leerstof. We zijn op dit moment nog zoekende met de oude vorm van het keuzewerk. Dit heeft op dit moment nog geen prioriteit en zal dus in het ontwikkelplan worden opgenomen.

Zie keuze is onderdeel van de taak. (veelal de oude vorm; een ieder is voor zichzelf aan het experimenteren)

Zie daltonwerkwijzeboek: zelfstandig werken aan de taak

Zie bijlage taakbrieven Op de taak staan 3 niveaus of leerlingen hebben een eigen taak.

Trots op

De doelen op de weektaak.

Werken aan

Keuzewerk

De bewustwording van doelen bij de leerlingen.

bevindingen visitatieteam

Naast de effectieve inzet van mens en middelen om de doelen van de kinderen te halen is effectiviteit vooral een taak op maat. Dan wordt er gekeken naar wat elk kind in z'n mars heeft. Z'n behoeftes en z'n belangstelling b.v. Dan is keuzewerk als apart onderdeel van de weektaak ook niet meer nodig, maar zit het in z'n eigen voorkeur cq talent. Dit is pas passend onderwijs! We spreken dan ook niet meer van zorgkinderen.

Indicatoren op leraarniveau

5.4	De leraar behaalt zijn leerdoelen.
5.5	De leraar gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn lestijd.
5.6	De leraar zorgt voor afwisseling van leeractiviteiten tijdens de les.
5.7	De leraar stemt de instructie en het leerstofaanbod af op de leerbehoeften en leermogelijkheden van zijn leerlingen.
5.8	De leraar daagt leerlingen uit het beste uit zichzelf te halen.
5.9	De leraar geeft leerlingen een uitdagende motiverende taak die past bij het niveau, de interesse en het (werk)tempo van de individuele leerling.
5.10	De leraar analyseert de leerproblemen van leerlingen die de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

Bij deze onderdelen hoort opnieuw de drie DIM-modellen die wij hebben ingevoerd. Met de instructiemodellen spelen we in op de instructiebehoefte van de leerlingen. In alle groepen wordt de dagplanning aan het begin de ochtend op het bord genoteerd. In de onderbouw wordt hierbij gebruik gemaakt van pictogrammen. Aandachtspunten die de leerkracht gedurende de dag tegenkomt worden genoteerd in de zorgzuil. Sommige leerlingen zullen vaker in de zorgzuil worden benoemd omdat dit ook is opgenomen in de groepsplannen.

Na een toets is er een analysemoment. De vervolgacties worden opgenomen in de dagplanning bij extra instructies of weggezet in de evaluatie van de groepsplannen dan wel opgenomen in de planning van de leerkracht.

Bij de feedback met leerlingen kom je terug op hun mogelijkheden. In de taakbrief staan drie niveaus waardoor de leerling naar meer kan streven. De plusleerling krijgt de uitdaging in de vorm van plusopdrachten/werkboeken en tutoren.

Trots op

Het gedifferentieerde aanbod binnen de groepen. (de verschillende niveaus)

Werken aan

Het planmatig werken met zorgzuil en groepsplan.

bevindingen visitatieteam

Een effectieve school heeft z'n klassenmanagement, onderwijskundige aanpak en pedagogische sfeer op orde.

Dat hebben we in voldoende mate kunnen ervaren. Met dat gereedschap hebben jullie een goede basis om fusiegesprekken aan te gaan en jullie daltonconcept als uitgangspunt te nemen voor de nieuw te vormen school.

Indicatoren op schoolniveau

5.11	Het onderwijs is door een efficiënte inrichting van tijd, ruimte en middelen doelmatig en gericht op het behalen van de noodzakelijke opbrengsten.
5.12	De school hanteert een doorgaande lijn van de daltoncompetenties van leerlingen en personeel.
5.13	De school biedt leerlingen ondersteuning en/of passende zorg als zij de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

We hebben dit jaar bewust gekozen voor de methode Alles apart en Alles in 1. Deze methode werkt thematisch op drie verschillende niveaus. De leerlingen werken uit hetzelfde boek. De resultaten van de leerlingen worden ingevoerd in ons leerlingenvolgsysteem Parnassys. Hierna volgt de analyse en de aanpak voor de komende periode.

Bij taal wordt gebruik gemaakt van Alles apart. Hierbij heeft ieder niveau zijn eigen boek en werkboek. De instructies kunnen wel worden geclusterd. Daardoor heeft de leerkracht tijd en ruimte om groepjes of leerlingen individueel te begeleiden. In deze periode is ruimte voor reparatiedoelen.

Deze doelen worden beschreven in de groepsplannen en komen voort uit analyses van gemaakte toetsen.

De doorgaande lijn van daltoncompetenties staan beschreven in de bijlage daltonleerlijnen. (zie daltonwerkwijzeboek) Deze leerlijn is gefilterd uit de afspraken die wij met elkaar hebben gemaakt over onze werkwijze in de groepen.

Daltoncoördinatoren gaan naar cursussen en dagen waarin ze worden geënthousiasmeerd. Daarna gaat dit mee in de plannings van komende schooljaren en komt naar voren in teamvergaderingen.

Zie invoering in Parnassys en analyseren. De resultaten worden zelfs gevolgd door Penta en er wordt ingegrepen waar nodig.

Trots op

Het werken in Parnassys.

Werken aan

Gebruik van de zorgzuil

bevindingen visitatieteam

Als de ambities van de leerlingen meegenomen kunnen worden, dan werk je maatgericht per kind.

6. Borging

Indicatoren op schoolniveau

6.1	De school werkt planmatig aan de daltonontwikkeling en beschrijft dit in een daltonbeleidsplan.
6.2	De school geeft aan hoe de daltonontwikkeling wordt aangestuurd, bv. door een daltoncoördinator.
6.3	De school draagt haar daltonidentiteit uit. (schoolgids, website, folders etc).
6.4	De school heeft daltonscholing in het scholingsplan opgenomen.
6.5	De school benut de daltonmogelijkheden van het gebouw.
6.6	De school enquêteert regelmatig de leraren, de ouders en de leerlingen over de daltonontwikkeling en de kwaliteit van het daltononderwijs.
6.7	De school is actief betrokken bij dalton-regioactiviteiten, waarbinnen zij vertegenwoordigd is.
6.8	De leerlingen worden betrokken bij de daltonontwikkeling van de school.
6.9	De ouders worden betrokken bij het ondersteunen van de daltonontwikkeling van de school.
6.10	Het schoolbestuur ondersteunt de school in haar daltonontwikkeling.

evaluatie school

Wij hebben twee daltoncoördinatoren bij ons op school. Zij zijn NDV gecertificeerd. Er is een daltonbeleidsplan geschreven en het ontwikkelplan wordt steeds opgenomen in het schooljaarplan. In de publicatiestukken worden de ontwikkelingen rond dalton steeds aangepast. Dat is te zien in onze schoolgids, op onze website en in de nieuwe informatiefolder voor ouders. Wij zijn als school actief betrokken bij intervisiegroepen tussen daltonscholen en bezoeken de dalton regiovergaderingen. Bij rondleidingen voor nieuwe ouders door de school wordt ook gebruik gemaakt van ouderparticipatie. Sinds 2 jaar zijn we actief bezig met de promotie van de nationale daltondag. Ouders en vrienden worden uitgenodigd om te zien en te ondervinden wat dalton voor ons betekent.

Doordat we sinds dit jaar zijn gestart met het continuooster zijn we ons bewust geworden van de gesloten gemeenschapsruimte. De brainstormronde is inmiddels geweest en we willen van deze ruimte de blikvanger maken voor onze school. Dit wordt tevens opgenomen in het ontwikkelplan van de komende jaren.

Trots op

- Daltonwerkwijzeboek
- Folder voor nieuwe ouders
- Onze website
- De viering van de nationale daltondag

Werken aan

De kernwaarde effectiviteit weergeven in ons daltonwerkwijze boek.

bevindingen visitatieteam

We hebben goede borgingsdocumenten gezien. De afspraken zijn duidelijk. Wellicht kunnen de ambities er nog meer in worden verwoord, als stip aan de horizon.

Overige opmerkingen school

(nog niet in zelfevaluatie opgenomen, maar wel relevant)

Nieuwe ontwikkelpunten:

Leerlingenraad

Daltonplein

Eigen leerdoelen benoemen op de weektaak

Doelen van de week bespreekbaar maken, voor de leerlingen: kijken of je de doelen wel of niet hebt behaald.

Keuzewerk aanpassen i.v.m. de nieuwe methode.

We missen effectiviteit in het leerlijnoverzicht.

Uit de gesprekken met leerlingen

- # wat maakt jullie school bijzonder?
- # wat zou je anders willen?
- # invulling pauzes
- # schoolplein
- # fijne sfeer op school
- # werken in niveaus

Uit de gesprekken met leraren en ondersteunend personeel

- # Het voornemen om te fuseren met een daltonschool
- # De uitvoering van de aanbevelingen
- # De inbreng van Natuurlijk leren door de nieuwe directeur
- # De inbreng van het team
- # Hoe reflectie vorm kan krijgen
- # Keuzewerk als zelfstandig onderdeel of geïntegreerd in de taak.

Uit de gesprekken met de schoolleiding

Er is niet apart gesproken met de directeur. Zij heeft de uitvoering van het onderwijs gedelegeerd aan de twee daltoncoördinatoren.

De volgende onderdelen zijn aan bod gekomen:

- Gebouw.
- Ontwikkeling: reflectie/weektaak/persoonlijke doelen.
- Foto's die ouders hebben genomen over kernwaarden.

Uit de gesprekken met ouders

- # OR als klankbordgroep voor de directie (open inbreng)
- # voordelen samenstelling van de OR: OR bestaat uit klassenouders.
- # vrijdagbrief als communicatiemiddel
- # rapport: omgekeerde oudergesprekken
- # voordeel van een conciërge
- # doeformulier

Uit de gesprekken met het bestuur

naam bestuurslid:

- # belang mogelijke fusie met openbare basisschool voor daltononderwijs
- # procesbegeleiding van deze fusie door deskundige
- # krimp is na de fusie niet voorbij
- # invalprotocol voor pabo-studenten
- # aanbod cultuurprogramma

beoordeling

nr	kernwaarden	ontwikkeling	
		O	V
0	Realisering aanbevelingen vorige visitatie *		X
1	Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen		X
2	Zelfstandigheid		X
3	Samenwerking		X
4	Reflectie		X
5	Effectiviteit- doelmatigheid		X
6	Borging		X

* niet van toepassing bij licentieverlening

Advies aan het bestuur van de NDV

	Advies	Criteria
	Licentie verlenen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde.
	Over twee jaar versnelde visitatie voor licentieverlening	Twee of meer onvoldoende kernwaarden
	Geen licentie verlenen	Na versnelde visitatie licentieverlening twee of meer onvoldoende kernwaarden
X	Licentie voor vijf jaar verlengen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie
	Over twee jaar versnelde visitatie (bij de vijfjaarlijkse visitatie)	Twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie
	Licentie intrekken	Na versnelde visitatie twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie

Aanbevelingen die met een plan van aanpak opgenomen worden in de schoolreactie

Aanbeveling	Omschrijving
Nr. 1	Geef invulling aan het deel eigenaarschap van kinderen. De leerlingen kunnen veel meer. Geef hen het vertrouwen en laat ze initiatieven nemen om hun eigen onderwijs in te richten (persoonlijke doelen). Waar liggen de interesses van de kinderen! Doe aan talentontwikkeling. Stimuleer een onderzoekende houding.
Nr.2	Ontwikkel een doorgaande reflectiemethode/visie.

slotopmerkingen

Ondertekening voorzitter visitatieteam

naam	handtekening	datum

Schoolreactie op de visitatie

Overige opmerkingen en ervaringen m.b.t. het verloop van de visitatie. hierbij valt te denken aan: opstelling visiteurs, dagrooster, gevoerde gesprekken, etc.

N.B. Dit zijn opmerkingen van de school zelf. Deze opmerkingen kunnen dus afwijken van de "slotopmerkingen" genoemd in het visitatieverslag.

Wij hebben de visitatie ervaren als een bezoek van vrienden die hun ervaringen met ons wilden delen. Dit gaf ons een goed gevoel van vertrouwen. Wij hebben het idee dat dit mede veroorzaakt wordt door de nieuwe manier van voorbereiden op een visitatiebezoek. Hierdoor hadden wij voor onszelf al goed op een rijtje waar wij als daltonschool staan, maar ook waar onze aandacht naar uit zal gaan in de nabije toekomst. Doordat we als school midden in een fusietraject staan hebben we voor onszelf duidelijk wat onze pareltjes zijn en wat wij zeker mee willen nemen naar de nieuwe school. *Aandacht voor de fusie: initiatief ligt bij de daltoncoördinatoren → team betrekken in het proces. → dit kunnen we kwijt in uitvoerenden. Meenemen in de fusie: Naast onze parels, ontwikkelingsmogelijkheden: De kindgesprekken verder uitbreiden (reflectiegesprekken), plan leerlingenraad en vermeerderen van de groep doorbrekende activiteiten.*

Plan van aanpak m.b.t. uitwerking aanbevelingen

aanbeveling 1. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	Geef invulling aan het deel eigenaarschap van kinderen. De leerlingen kunnen veel meer. Geef hen het vertrouwen en laat ze initiatieven nemen om hun eigen onderwijs in te richten (persoonlijke doelen). Waar liggen de interesses van de kinderen! Doe aan talentontwikkeling. Stimuleer een onderzoekende houding.
actie	Verder uitwerken van eigen leerdoel op de taak. Uitbreiden van het kindgesprek /reflectiegesprek. Een leerlingenraad opzetten. Keuzewerk nieuw leven inblazen + portfolio mogelijkheden onderzoeken.
uitvoerenden	Coördinatoren sturen aan+ workshop leiden. team: experimenteren.
tijdvak	2015-2016 1. Verder ontwikkelen van de taak en eigen leerdoel. 2. Onderzoeken keuzewerk; 3. Leerlingenraad opstarten. 2016-2017 1 en 2. Implementeren – borgen;
scholing/ externe ondersteuning	
toelichting	Talentontwikkeling – aanbod – uitdagen – keuzewerk vanuit de kinderen. Presentatie in een portfolio.

aanbeveling 2. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	Ontwikkel een doorgaande reflectiemethode/visie.
actie	Team onderzoek reflecteren: wat doen we al, wat willen we bereiken. Hoe willen we dit bereiken.
uitvoerenden	Coördinatoren sturen aan+ workshop leiden. Team: experimenteren.
tijdvak	2015-2016 onderzoeken; 2016-2017 implementeren - borgen
scholing/ externe ondersteuning	Workshop: reflectiemiddelen;
toelichting	Verantwoordelijkheid van de kinderen: Het item nakijken bespreken in het team: loslaten van de leerling door de leerkracht. Vertrouwen schenken / verantwoordelijkheid nemen. HGW: analyseren begint bij het kind, reflectiegesprekken / kind-gesprekken: dit planmatig toepassen.

Ondertekening school en visitatievoorzitter voor gezien

naam	functie	handtekening	datum

Dit verslag wordt binnen drie weken na ontvangst (het liefst per e-mail als Wordbestand) opgestuurd naar de
visitatievoorzitter, die dit binnen vijf weken na de visitatie opstuurt naar de inhoudelijk medewerker visitaties van
de NDV.